

Komisja określa kluczowe kroki w zakresie zarządzania ryzykiem klimatycznym w celu ochrony ludzi i dobrobytu

Komisja Europejska opublikowała [komunikat w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym w Europie](#). Określono w nim, w jaki sposób UE i jej państwa członkowskie mogą lepiej przewidywać rosnące zagrożenia klimatyczne, rozumieć je i reagować na nie. Przedstawiono w nim również, w jaki sposób mogą one **przygotować i wdrożyć strategie, które ratują życie, obniżają koszty i chronią dobrobyt w całej UE**.

Komunikat **stanowi odpowiedź na pierwszą w historii europejską ocenę ryzyka klimatycznego** (EUCRA), raport naukowy Europejskiej Agencji Środowiska. Razem **stanowią one wezwanie do działania na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, a także dla sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego**. Jasno określono w nich, w jaki sposób wszystkie główne sektory i obszary polityki są narażone na ryzyko związane z klimatem, jak poważne i pilne są zagrożenia oraz jak ważne jest jasne określenie, kto jest odpowiedzialny za przeciwdziałanie ryzyku.

Rok 2023 był najgorętszym rokiem w historii. Zgodnie ze sprawozdaniem z lutego [usługi programu Copernicus w zakresie zmiany klimatu](#) średnia temperatura na świecie z poprzednich 12 miesięcy przekroczyła próg 1,5 °C określony w porozumieniu paryskim. **Ponieważ UE podejmuje kompleksowe działania w celu ograniczenia emisji i zmiany klimatu, musimy również podjąć działania, aby dostosować się do i tak nieuniknionych zmian oraz chronić ludzi i dobrobyt**. Według badania [Eurobarometru](#) 77 % Europejczyków postrzega zmianę klimatu jako bardzo poważny problem, a więcej niż jeden na trzech Europejczyków (37 %) czuje się już osobiście narażony na zagrożenia klimatyczne.

Dzisiejszy komunikat **pokazuje, w jaki sposób UE może skutecznie stawić czoła zagrożeniom i budować większą odporność na zmianę klimatu**. Komisja proponuje szereg działań i będzie współpracować z innymi instytucjami UE, państwami członkowskimi, władzami regionalnymi i lokalnymi, obywatelami i przedsiębiorstwami w celu podjęcia działań następczych w związku z tymi sugestiami.

Przygotowanie społeczeństwa europejskiego do większej odporności na zmianę klimatu

W komunikacie Komisji podkreślono, że **działania na rzecz poprawy odporności na zmianę klimatu mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania funkcji społecznych i ochrony ludzi, konkurencyjności gospodarczej oraz zdrowia gospodarek i przedsiębiorstw UE**. Jest to również niezbędne do sprawiedliwej i sprawiedliwej transformacji. **Inwestowanie z góry w zmniejszenie naszej podatności na ryzyko klimatyczne pociągnie za sobą znacznie niższe koszty** niż znaczne kwoty wymagane do odzyskania skutków zmiany klimatu, takich jak susze, powodzie, pożary lasów, choroby, niepowodzenia upraw lub fale upałów. Według ostrożnych szacunków szkody te mogłyby w przeciwnym razie zmniejszyć PKB UE o około 7 % do końca stulecia. Inwestycje w budynki odporne na zmianę klimatu, sieci transportowe i energetyczne mogłyby również stworzyć znaczące możliwości biznesowe i przynieść szersze korzyści gospodarce europejskiej, tworząc miejsca pracy wymagające wysokich kwalifikacji oraz przystępną cenowo czystą energię.

Aby pomóc UE i jej państwom członkowskim w zarządzaniu ryzykiem klimatycznym, w komunikacie określono cztery główne kategorie działań:

- **Lepsze zarządzanie:** Komisja wzywa państwa członkowskie do zadbania o to, by zagrożenia i obowiązki były lepiej zrozumiałe, oparte na najlepszych dowodach i dialogu. Identyfikacja „właścicieli ryzyka” jest kluczowym pierwszym krokiem. Komisja **wzywa do ściślejszej współpracy w zakresie odporności na zmianę klimatu między szczeblem krajowym, regionalnym i lokalnym**, aby zapewnić dostępność wiedzy i zasobów tam, gdzie są one najbardziej skuteczne. Odporność na zmianę klimatu jest w coraz większym stopniu uwzględniana we wszystkich politykach sektorowych, ale nadal występują niedociągnięcia w planowaniu i wdrażaniu na szczeblu krajowym. W komunikacie zauważono, że państwa członkowskie podjęły pierwsze kroki w celu uwzględnienia odporności na zmianę klimatu w [swoich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu](#).
- **Lepsze narzędzia służące wzmocnieniu pozycji właścicieli ryzyka:** Decydenci, przedsiębiorstwa i inwestorzy **muszą lepiej zrozumieć wzajemne powiązania między ryzykiem klimatycznym, inwestycjami i długoterminowymi strategiami finansowania**. Może to dostarczyć właściwych sygnałów rynkowych, które pomogą wypełnić obecne luki w zakresie odporności i ochrony. Komisja udoskonali istniejące narzędzia, aby pomóc władzom regionalnym i lokalnym w lepszym przygotowaniu się na podstawie solidnych i rzetelnych danych. Komisja i

Europejska Agencja Środowiska (EEA) zapewni dostęp do kluczowych szczegółowych i lokalnych danych, produktów, aplikacji, wskaźników i usług. Aby pomóc w sytuacjach nadzwyczajnych, w 2025 r. satelitarna usługa ostrzegania o zagrożeniach Galileo (EWSS) będzie dostępna do przekazywania informacji alarmowych obywatelom, przedsiębiorstwom i organom publicznym, nawet w przypadku zdemontowania naziemnych systemów alarmowych. Znaczne luki w danych zostaną zmniejszone dzięki proponowanej ustawie o monitorowaniu lasów i ustawie o monitorowaniu gleby, które usprawnią narzędzia wczesnego ostrzegania przed pożarami lasów i innymi klęskami żywiołowymi oraz przyczynią się do dokładniejszej oceny ryzyka. W szerszym ujęciu Komisja będzie promować korzystanie z dostępnych systemów monitorowania, prognozowania i ostrzegania.

- **Wykorzystanie polityki strukturalnej:** polityka strukturalna w państwach członkowskich może być skutecznie wykorzystywana do zarządzania ryzykiem klimatycznym. Trzy obszary polityki strukturalnej są szczególnie obiecujące w zakresie zarządzania ryzykiem klimatycznym we wszystkich sektorach: **lepsz planowanie przestrzenne** w państwach członkowskich; uwzględnianie ryzyka związanego z klimatem w planowaniu i **utrzymywaniu infrastruktury krytycznej**; powiązanie mechanizmów solidarności na szczeblu UE, takich jak Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, Fundusz Solidarności UE i inwestycje strukturalne w ramach polityki spójności, z odpowiednimi krajowymi środkami na rzecz odporności. Systemy ochrony ludności i zasoby ochrony **ludności muszą być dostosowane do przyszłych wyzwań poprzez inwestowanie w zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi** przez UE i państwa członkowskie, **zdolności reagowania i wiedzę fachową**, które można szybko rozmieścić ponad granicami. Powinno to w pełni uwzględniać ryzyko związane z klimatem w procesach zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.
- **Odpowiednie warunki wstępne finansowania odporności na zmianę klimatu:** Kluczowe znaczenie będzie miało uruchomienie wystarczających środków finansowych na rzecz odporności na zmianę klimatu, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Komisja jest gotowa wspierać państwa członkowskie w usprawnianiu i **uwzględnianiu ryzyka związanego z klimatem** w krajowych procesach budżetowych. Aby zapewnić odporność wydatków UE na zmianę klimatu, Komisja **uwzględni kwestie przystosowania się do zmiany klimatu przy wdrażaniu programów i działań UE** w ramach zasady „nie czyni poważnych szkód”. Komisja zwoła tymczasową grupę refleksyjną ds. uruchamiania finansowania odporności klimatycznej. Grupa refleksyjna zgromadzi kluczowe podmioty przemysłowe oraz przedstawicieli publicznych i prywatnych instytucji finansowych, aby zastanowić się, w jaki sposób ułatwić finansowanie odporności na zmianę klimatu. Komisja **wzywa państwa członkowskie do uwzględnienia zagrożeń klimatycznych** przy uwzględnianiu kryteriów zrównoważenia środowiskowego **w przetargach na konkurencyjne zamówienia publiczne**, na przykład za pośrednictwem aktu w [sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie](#).

Z perspektywy sektorowej Komisja przedstawia konkretne propozycje działań w **sześciu głównych klastrach oddziaływania**: ekosystemy naturalne, woda, zdrowie, żywność, infrastruktura i środowisko zbudowane oraz gospodarka. Wdrożenie istniejącego prawodawstwa UE jest ważnym warunkiem skutecznego zarządzania ryzykiem w wielu z tych obszarów, a kluczowe środki przedstawiono w komunikacie.

Chociaż w komunikacie skoncentrowano się na zarządzaniu ryzykiem klimatycznym w Unii Europejskiej, **UE jest również aktywna na szczeblu międzynarodowym w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom klimatycznym**, a znaczna część naszego międzynarodowego finansowania działań związanych ze zmianą klimatu przeznaczana jest na działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Komisja będzie nadal dzielić się doświadczeniami, wiedzą i narzędziami w zakresie zarządzania ryzykiem klimatycznym na szczeblu międzynarodowym oraz uwzględniać zarządzanie ryzykiem klimatycznym w dwustronnych i wielostronnych dyskusjach.

Kontekst ogólny

Rekordowo wysokie przyspieszenie zakłóceń klimatu w 2023 r. spowodowało, że globalne ocieplenie osiągnęło 1,48 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej, a spadek temperatury oceanów i lodu w Oceanie Antarktycznym znacznie odbiegał od wartości odnotowanych. Temperatura powietrza na powierzchni wzrosła jeszcze bardziej w Europie, przy czym najnowsza średnia z pięciu lat wynosi 2,2 °C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej. Europa ociepla się dwa razy szybciej niż reszta świata.

Aby uniknąć najgorszych skutków zmiany klimatu oraz chronić życie, zdrowie, gospodarkę i ekosystemy, należy ograniczyć emisje. Chociaż UE [podejmuje działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych](#), skutki zmiany klimatu już teraz odczuwają nas, a ryzyko będzie nadal wzrastać, co oznacza, że zasadnicze znaczenie mają również działania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu.

W [europejskiej ocenie ryzyka klimatycznego](#) określono 36 głównych zagrożeń klimatycznych dla Europy w ramach pięciu szerokich klastrów: ekosystemy, żywność, zdrowie, infrastruktura i gospodarka. Ponad połowa zidentyfikowanych zagrożeń wymaga obecnie więcej działań, a osiem z nich jest szczególnie pilnych, głównie w celu ochrony ekosystemów, ochrony ludzi przed ciepłem, ochrony ludzi i infrastruktury przed powodzią i pożarami lasów.

Od czasu przyjęcia pierwszej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w 2013 r. oraz [zaktualizowanej](#)

[strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu](#) przyjętej w lutym 2021 r. pod przewodnictwem Komisji Ursuli von der Leyen UE i jej państwa członkowskie poczyniły znaczne postępy w zrozumieniu zagrożeń klimatycznych, przed którymi stoją, i w przygotowaniach na nie. Krajowe oceny ryzyka związanego z klimatem są coraz częściej wykorzystywane do opracowywania polityki przystosowania się do zmiany klimatu. Gotowość społeczna jest jednak nadal niska ze względu na opóźnienie między opracowaniem polityki a jej wdrażaniem oraz szybkim wzrostem poziomu ryzyka.

Szczegółowe informacje

[Komunikat w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym w Europie](#)

[Streszczenie – Europejska ocena ryzyka klimatycznego \(EUCRA\)](#)

[Sprawozdanie w sprawie zapobiegania ryzyku klęsk żywiołowych i zarządzania nim w Europie](#)

[Pytania i odpowiedzi](#)

[Zestawienie informacji](#)

[Unijna strategia adaptacyjna](#)

[Europejskie prawo o klimacie](#)

[Misja UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu](#)

[Klimat-ADAPT](#)